

Motion till riksdagen 2005/06:Sk366

av **Anne-Marie Pålsson och Patrik Norinder (m)**

3:12-reglerna

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om 3:12-reglernas avveckling.

Motivering

3:12-reglerna utgör ett samlingsnamn för de regler som bestämmer hur fåmansbolag skall beskattas. Dessa tillkom i samband med skatteomläggningen 1990 och utformades medvetet restriktivt för att förhindra att högbeskattade arbetsinkomster omvandlades till lågbeskattade kapitalinkomster, även om detta var till nackdel för vanliga företagare. Utgångspunkten för regelverket är att så långt som möjligt skattemässigt jämställa en fåmansföretagare med en anställd – arbetstagare. Därigenom skulle neutralitet eller likformighet i beskattningen uppnås. Intressant nog förordades denna strategi trots att den skulle påverka ”vanliga företagare” mycket negativt. 3:12-reglerna anger hur fåmansbolagens vinster skall fördela sig på inkomstslaget kapital och arbete.

I korthet, och något förenklade termer, innebär de att kapitalinkomsten begränsas till att utgöra en i förväg beräknad ränta, klyvningsräntan, multiplicerat med företagets kapital. Företagets kapital, utgörs av ägarnas ursprungliga kapitalinsats plus sparade utdelningsmöjligheter. All avkastning därutöver betraktades som inkomst av tjänst och beskattades därefter.

Möjligheten att överföra avkastning från inkomstslaget till inkomstslaget kapital begränsades sålunda av klyvningsräntans relativt sett låga nivå i kombination med det normalt sett låga kapitalet. Det är vanligt att ägare vid företagets bildande inte tillskjuter mer än minimibeloppet på 100 000 kronor. Med en klyvningsränta på 7,5 procent tar det drygt 10 år innan kapitalet (på vilket kapitalinkomsten beräknas) fördubblats.

Regelsystemet har vid upprepade tillfällen kritiserats för att verka alltför diskriminerande mot fåmansbolagen och regelverket har också mjukats upp. Senast genom beslut i riksdagen om en höjning av klyvningsräntan (bet. 2003/04:SkU9).

Fel! Okänt namn på

Men de justeringar som gjorts inom ramen för det befintliga regelverket är inte tillräckliga för att skapa den ekonomiska dynamik och tillväxt vi eftersträvar. Samma slutsats gäller också de förändringar som nyligen föreslogs av arbetsgruppen för reformering av fåmansföretagsbeskattningen. Eftersom 3:12-reglerna bland de små och medelstora företagen uppfattas som ett och det kanske viktigaste hindret mot företagsamhet, bör de avvecklas totalt. Kostnaden för denna åtgärd, som skulle sända mycket tydliga och viktiga signaler till företagarna, är relativt liten. Enligt beräkningar från RUT skulle ett borttagande av 3:12-skatten ge staten ett skattebortfall på mindre än 2 miljarder kronor – årligen.

Själva utgångspunkten för 3:12-reglerna, att i skattehänseende likställa en företagare med en anställd, är felaktig och det är den som hindrar ett nytänkande på området. I själva verket skulle en fåmansföretagare snarare jämföras med en kapitalägare. En fåmansföretagare utsätter sig nämligen för en risk som vida överstiger den som andra kategorier i samhället utsätts för.

I det fall ett företag hamnar på obestånd kan en företagare ofta inte befrias från de skulder som tagits upp i företaget, såsom ett publikt AB kan. Regelmässigt tvingas nämligen en företagare att lämna personlig borgen för de skulder som tas upp. En företagare åtnjuter således inte ens det begränsade ansvar som en aktieägare i ett publikt bolag gör.

En företagare satsar eget kapital (aktiekapitalet) för sin verksamhet. Detta gör inte en anställd. Detta går förlorat i en konkurs och bör om företaget utvecklas bättre än så erbjuda en riskjusterad avkastning som är högre än den som kan fås på aktiemarknaden.

En företagare bygger upp en många gånger speciell kompetens som inte har lika stort värde i ett annat företag. Denna specialisering av humankapitalet bör också ges en riskkompensation.

Inkomsten varierar för en företagare på ett sätt som inte är fallet för en anställd. En företagare har ju ett residualkontrakt med sitt företag. Detta har inte en anställd.

En fåmansföretagares arbetsinsats är vidare betydande. Heltidsarbetande företagare arbetar i genomsnitt 43,4 timmar per vecka. Anställda arbetar 35,4 timmar. En medianföretagare tar ut drygt 2,5 semesterveckor.

Fåmansföretagarna belastar vidare det offentliga transfereringssystemet bara i begränsad omfattning. Han/hon omfattas ej eller kommer att kunna fullt ut utnyttja de förmåner som ges av lagen om anställningsskydd, arbetstidslagen, semesterlagen och lagen om lönegaranti. Inte heller kan en fåmansföretagare räkna med att kunna utnyttja (fullt ut) ersättning vid arbetslöshet och sjukdom.

En företagare har däremot ett betydande ekonomiskt ansvar för sina anställda. Detta gäller förstås inte bara lön och andra avgifter för insatser som den anställda gör under arbete. Företagaren är också skyldig att betala den anställdes lön då denne är sjuk. Ansvar är visserligen begränsat till de 14 första sjukdagarna plus 15 procent av lönen för sjukdagar utöver de 14 första, men ansvar är gällande även sjukdomar som företagaren inte alls kan kontrollera eller påverka såsom kirurgiska ingrepp av rent kosmetiska skäl, benbrott som följd av idrottsutövning etc.

Fel! Okänt namn på

Av dessa skäl bör beskattningen av fåmansbolag vara lägre än den är för anställda. En lösning är därför att ta bort 3:12-reglerna helt och hållet och låta företagaren välja hur intäkterna/överskottet skall fördelas mellan inkomst av tjänst och inkomst av kapital. Det är en enkelt och administrativt tilltalande och minskar företagarens ansträngningar att reducera det beskattningsbara överskottet. Konsekvensen av detta skulle rimligen vara att inkomster som ger förmåner kommer att tas upp under inkomstslaget "tjänst" medan alla inkomster därutöver kommer att tas upp under inkomstslaget kapital. Det är således bara inkomster över denna brytpunkt som kommer att belastas med en lägre skattesats än idag.

Två invändningar kan resas mot detta förslag. För det första kan man argumentera att frivillighet är en främmande fågel i svensk rättspraxis. Men detta gäller bara i teorin. I praktiken har vi redan inslag av frivillighet i svensk beskattning. Detta gäller i vart fall de publika aktiebolagen men också globalt verksamma privata bolag. För dessa existerar idag en rad regler som ger dem möjlighet att bestämma var intäkterna skall beskattas och därmed till vilka skattesatser.

För det andra skulle det hävdas att detta skulle skapa orättmätiga fördelar för vissa (konsulter i Stockholms innerstad?). Men det är orimligt att hindra en angelägen reform enbart av det skälet att en liten grupp individer skulle kunna vara särskilt gynnade. Det finns vinnare och förlorare i alla förändringar. Men det som är konsekvensen på kort sikt är inte nödvändigtvis detsamma som är fallet på längre sikt.

En näringsidkare befinner sig med andra ord i en helt annan ekonomisk omgivning än löntagare, vilket motiverar olikheter i skattestrukturen. Den relativt sett lägre skattebelastningen som här föreslås kan därför ses som en kompensation för kommersiellt risktagande och för ett ansvar för andra (de anställda) som inte gäller för arbetstagare.

Tilläggs bör att de allra flesta fåmansföretagarna idag har en inkomst som ligger under brytpunkten. Det är rimligt att föreställa sig att företagarna, genom olika dispositioner, medvetet håller tillbaka sina inkomster av skatteskal. Det kan handla om att de arbetar mindre än eljest, investerar i olika aktiviteter som de annars inte skulle ha gjort etc. Sammantaget innebär detta att den sänkning av den effektiva skattesatsen som ett borttagande av 3:12-reglerna innebär, nödvändigtvis minskar statens totala skatteintäkter.

Stockholm den 29 september 2005

Anne-Marie Pålsson (m)

Patrik Norinder (m)